

(ז) ויחגור אותו באבנט. ההוא אבנטו של כהן גדול, לא כאבנטו של כהן הדיוט [יומא ו, א]. ופירושו בתוספות משום דבבגדי כהן גדול היה כלאים באפוד, לכן היה כלאים באבנט, אבל של כהן הדיוט לא היה כלאים, מסתברא דלא היה של כלאים. הענין דבגדי כהונה מכפרים כדמפרש בזבחים דף פח, ב, ובגדי כהונה מכפרין על הרהור הלב. ואפד מכפר על עבודה זרה כמו שאמר "אפד ותרפים" (הושע ג, ד), ומכנסים מכפרין על עריות, וכתונת על שפיכות דמים. ובכולהו מחשבה אינה כמעשה לבד מעבודה זרה דמחשבה כמעשה (קידושין מ, א). אם כן אבנט של כהן גדול מכפר על עבודה זרה הוא על הרהור בעבודה זרה, שמחשבה כמעשה, ולכן הוא של כלאים כמו אפוד, מה שאין כן בהדיוט דמכפרים בגדיו על עריות ושפיכות דמים דבהו אין מחשבה כמעשה, לכן אבנטו אינו של כלאים.

והנה הטעם דמחשבה כמעשה בעבודה זרה, דכתיב "למען תפוס את בית ישראל בלבם" [קידושין סוף פרק קמא]. הוא משום שכל עבירה הוא באמצעות פעולות החומר, כמו עריות ושפיכות דמים. אבל עבודה זרה הוא עיקרו בלב [סנהדרין סו, א], שאפילו אם קיבלו לאלוה בלבבו עבד עבודה זרה. לכן אם חשב לעבוד במעשה, גם כן מחשבה מצטרפת למעשה, כיון שביכולת לעבור את העבירה בלא מעשה. והנה עריות ושאר עבירות, נפשו של אדם מחמתן או קנאה וכיוצא בזה. ששרשי העבירות המה שלושה: עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים, וכולם המה ענפים. כל העבירות שמצד התאוה והחמדה המה בגילוי עריות, וכל שמצד הקנאה והיזק לזולתו, הוא בכלל שפיכות דמים, וכל מה שבינו לא - לקים, הוא מצד עבודה זרה. ועבודה זרה - נפשו של אדם אינו מתאוה, רק הוא הטענה בשכל. והנה ביום הכיפורים, נפשו של אדם מתענה והוא נפרד מקשרי החומר - שמתענה בחמשה עינויים - והוא מקורו, כי הוא נאצל מגנזי מרומים הוא דבוק אל הכל - אל מקורו ושרשו הוא יתברך לבד, ולכן אז אינו עלול לחטא בעבודה זרה. רק בענינים אשר החומר והנפש המרגשת, אשר גם לבהמה תתכן לעשות, אז עלול לחטא, כמו שאמר בסוף פרק קמא דיומא (ט, ב) כמה בתולתא דאיבעול בנהרדעי, ושטן לית ליה רשות (יומא כ, א) - הוא אבי ההטעיות והדמיונות המתעים בשכל.

ביום הכיפורים נכנס כהן גדול לבית קודש הקדשים, להורות כי הנפש הישראלית קשורה במקור המקורין יתברך, ולכן אז אין אפוד, ואבנט של כהן גדול הוא של בוך, שאין צריך כפרה על עבודה זרה, כי הדבקות מנפשות ישראל להשם, הוא הטהרה מכל הטענה וכזבון בשכל אשר זה מביא אל עבודה זרה. וזה "מקוה ישראל ה'" (ירמיה יז, ג), שזה כהשקה אשר נזרעין מים למחוברים, זהו זריעותן כמו שאמר בתורת כהנים (שמיני פרק א, ז) ובפסחים לד, ב. וכן ישראל להשם יתברך, ולשון תורת כהנים: מים שהן חוזרין אל אביהן לטהר. ולזה דייק (יומא פרק ח משנה ט) "ומי מטהר אתכם - אביכם שבשמים", והוא שביום הכיפורים חוזרת הנפש אל אבינו שבשמים, כיון שהוסר עבותות החומר המקשרה עמו. וזה שאמר פרק יום הכיפורים (עב, ב): עינוי שהוא אבידת הנפש, והבן.

והנה הגאווה היא גם כן בנפש המשכלת ונגמר בהשכל לבד, כי הבהמיי אינו מתגאה, והוא מבוא אל עבודה זרה, כמו שכתוב בפרשת עקב (דברים ח, יד) "ורם לבבך (ושכחת את ה' א - להיך)". ולכן אמר (סוטה ה, א): "ראוי לגדעו כאשירה". ולכן על שום מידה לא מצאנו שיהא פסול מעבודה, רק על גסות. וכמו שאמר ריש פסחים בדקו ומצאו בו שמץ פסול, עיין רש"י. וביששכר בן ברקאי סוף (פרק) מקום שנהגו, דהוי סיבה ומבוא לעבודה זרה.

וכהנים ששמשו לעבודה זרה פסולים להקרבה אפילו עשו תשובה, והוי כבעלי מומין כדתנן סוף מנחות. והנה בפרק ד במגילה (כט, א) אמרו דאמר הקדוש ברוך הוא לתבור וכרמל כולכם בעלי מומין אצל סיני, שנאמר (תהלים סח, יז) "למה תרצדון הרים גבנונים". אמר ר' אשי, שמע מינה האי מאן דיהיר בעל מום הוי. פירוש דמי שנעבדה בו עבירה כשר לקרבן, ואפילו רובע ונרבע ונעבד, חלה עליהן קדושה וצריכין מום קבוע לפדות עליהם, כדאמר סוף תמורה (כח, ב). אבל בעל מום לא חלה עליו קדושה כלל ואינו צריך פדיון (שם). וזה שאמר האי מאן דיהיר בעל מום הוי. פירוש, ולא חלה עליו קדושה, ואינו ראוי לעבודה ולקדושת הישראלית הנתקדש בקדושת גבוה ודו"ק.

נמצא העולה מזה, דמה דכהן גדול נכנס לפנים, הוא מפני שהנפש הישראלית אשר מוסרותיו עם החומר נותק אז מתקשר הנפש עם מקור המקורין השם יתברך, ובטהרה זו כמים החוזרים אל אביהן נטהרו נפשות הישראלית מכל ההטענה ודמיון כוזב. וזה "מה מקוה מטהר הטמאים" (יומא פה, ב), פירוש מים הטמאים, על ידי השקה, כך הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל. ולכן לית ליה רשות לאשטוני ביומא דכיפורי (יומא כ, א) ודו"ק. ולכן נהגו להרבות בצדקה ובחסד בימים אלו [הלכות תשובה להרמב"ם (פרק ג, הל' ד)] כדי להשתרש בתוך כלל אחינו בני ישראל - הכלל הדבוק לאבינו בשמים תמיד. והוי כמו ילדה שסבכה בזקנה, דבטלה אל הזקנה, דבטל מינה דין ערלה (סוטה מג, ב), כן הדבוק בכלל ישראל, נטהר מטומאתו בתוך כלל ישראל עמו הדבוקים בה' תמיד.

ובזה יתבאר מה דיום הכיפורים מכפר על אשם תלוי (יומא פה, ב), והוא דאם לא חטא ונדע לו שלא חטא אחרי שהביא אשמו ונזרק דמו, יאכל הבשר, שכבר כפר ספקו והלך לו (כריתות כג, ב). אם כן הכפרה הוא על הספק, ואם לא חטא אמאי מייתי קרבן? על כרחין דחלה הכפרה מפני שהביא עצמו לידי ספק. ואם אכל דבר המותר ורק שהיה ספק אם הוא אסור, הלא החטא אינו בכוחות החומר, רק בנפש שלא התבונן לבלי לפול ספק בלבבו. אם כן נטהר במה שדבוק ביוצרו אבינו שבשמים והנפש חוזרת אל אבינו שבשמים לטהר. ובה אתי שפיר הא דספק סוטה אינו נמחל, וצריכה לאתויי מנחת קנאות אחר יום הכיפורים [כן משמע סוף כריתות (כו, א)]. משום דמנחתה של שעורים, לפי שעשתה מעשה בהמה (סוטה ט, א), ואף אם לא נטמאה, הכניסה עצמה לספק הזה שנתחדה עמו, שזה גם כן ענין תאוה בהמיי. לכן אין החסרון דבוק בנפשו, ואין יום הכיפורים מכפר בדבר שמחויב קרבן, ודו"ק היטב: